

Divadelní fakulta AMU

Katedra činoherního divadla

Akademický rok 2017/2018

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Diplomant: Anežka Berkmanová

Oponent: prof. MgA. Jan Vedral, PhD.

Název práce: **Dramatické postupy Ödöna von Horvátha**

Praktickým diplomovým bakalářským úkolem Anežky Berkmanové byla dramaturgie bakalářské inscenace Horváthovy hry Don Juan se vrací z války. Režisérem této inscenace byl Vojtěch Nejedlý. Předložená teoretická práce tento tvůrčí výkon více doprovází, než komentuje. Přílohou bakalářské práce je text Horváthovy hry s vyznačenými škrty.

Samotná bakalářská inscenace splnila všechny nároky na diplomový úkol. Rozsáhlá a funkční redukce textu, která je nepřehlédnutelným dramaturgickým počinem, stejně jako redukce dámského personálu hry z autorem proponovaných devíti hereček na čtyři, dokládají dramaturgické kompetence obou tvůrců inscenace. Jako nedořešený dramaturgický a režijní problém pak v inscenaci zůstala postava Dona Juana, autorem samotným nepropracovaná jak ve vztahu k parafrázovanému juanovskému archetypu, tak z hlediska srozumitelnosti a vyjádřitelnosti motivace jednání. Škoda, že diplomantka sama věnovala dramaturgickému rozboru hry pouze dvě stránky (23 a 24) své práce a ani zde, stejně jako v samotné inscenaci, se hlouběji nezabývala pouze naznačenými dramaturgickými výkladovými možnostmi postavy: například možným domyšlením juanovského archetypu, jeho konkretizací v moliérovské postavě s jejím libertinským světonázorem a v Horváthově Juanovi upínajícím se v rozvráceném poválečném světě k mrtvému ideálu a iluzi. Za rozvedení by stála naznačená interpretace postavy Babičky jako „protějšku“ (autorka nejspíš myslela „převtělení“) Komtura. Rovněž pikareskní ráz kompozice dramatu, rozvíjející topos cesty, by stál za rozsáhlejší úvahou a ne pouze za výstižnou, ale lakonickou zmínkou.

Anežka Berkmanová si v teoretické práci vůbec počínala velmi úsporně. Samotný výklad začíná na deváté straně práce a končí na straně třicet dva. Na dvacet tři stran textu se vejde kapitolka o Horváthově životě a dobovém kontextu, dramaturgická analýza pěti her, jejich komparace a popis práce na bakalářské inscenaci.

Diplomantka prakticky nepracuje s žádnou odbornou literaturou, pomineme-li příručku Dějiny Rakouska, z nichž čerpá informace o „dobovém kontextu“. Spoléhá se na vlastní analytické čtení textů, které si zvolila. Jejich výběr zdůvodňuje poněkud neobratně na str. 9. : „Při volbě konkrétních textů pro hlubší rozbor jsem volila jak v kontextu díla, tak hlavně dle konkrétních podobností či odlišností od ohniska Dona Juana. Proto také dochází k vynechání autorových nejznámějších titulů.“ Dvoustránkové analýzy her, obsažených ve skvělém knižním souboru uspořádaném J. Balvínem, pak vnímá jako „zajímavější dramaturgické objevování, jelikož vedlejším důsledkem je nevyhnutelně vplynutí důvodů, proč hry inscenovat či nikoli.“

Samotné analýzy, úvahy o jednotlivých hrách jsou podnětné a inspirativní, odehrávají se zejména na literárním poli, v oblasti nesporné myšlenkové hodnoty a aktuálnosti textů. Diplomantka

nebere příliš v potaz scénický potenciál a limity textů a proto se také nemůže dobrat toho, proč hry, ač zajímavé, nejsou příliš inscenovány a pokud jsou, nejsou vždy divácky ohlasné. Zde jí chybí onen divadelní a kulturní kontext doby, kdy Horváth tvořil. Za ocenění ovšem stojí velmi inspirativní, byť také spíše lakonická, komparace Langrovy a Čapkovy dramatiky s Horváthovým dramatickým dílem, zejména srovnání *Periferie* a *Soudného dne*.

Práce je psána s rozkolísanou úrovní formulační preciznosti, zejména v úvodu se objevují stylistické krkolomnosti a novinářská zjednodušení: „...spekuluje se, že nebýt jeho /Horváthova/ předčasného úmrtí, mohl se stát stejně výrazným autorem, jako je Brecht. I za svou krátkou aktivní kariéru však vyprodukoval poměrně velké množství textů.“ Není žádná přímá úměra mezi délkou života a autorskou výrazností a významem autora v literárním kánonu, jak ukazuje mezi německými wunderkindy například Büchner, který zemřel ještě mladší a „vyprodukoval“ toho ještě méně než Horváth.

Bakalářská práce ve své praktické i teoretické části splňuje nároky na tuto úroveň ověření studijních výsledků kladené. S ohledem na potenciál zkoumané látky a ambici slibovanou v titulu práce ji označme jako slibné východisko pro další, hlubší a důležitější dramaturgickou práci.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou C.

Otázky:

1) Rozvedte, prosím, svou úvahu o tom, že *Babička v Juanovi*, který se vrací z války, je „protějškem *Komtury* z původní komedie“ a vztáhněte ji k dramaturgicko režijnímu řešení v bakalářské inscenaci.

2) Zmiňujete topos cesty u postavy Juana. Jaký význam měla cesta v autorově životě a co pro něj a jeho tvorbu přinesla zastavení v Československu?

V Petrovicích u Sedlčan 16. června 2018

prof. MgA. Jan Vedral, PhD.